

Торайғыров университетінің
ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайғыров университета

**ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ**

Экономикалық сериясы

1997 жылдан бастап шығады

**ВЕСТНИК
ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТА**

Экономическая серия

Издается с 1997 года

ISSN 2710-3552

№ 3 (2021)

Павлодар

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайгыров университета

Экономическая серия
выходит 4 раза в год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

о постановке на переучет периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания
№ KZ93VPY00029686

выдано
Министерством информации и коммуникаций
Республики Казахстан

Тематическая направленность
публикация материалов в области экономики, управления,
финансов, бухгалтерского учета и аудита

Подписной индекс – 76133

<https://doi.org/10.48081/JLLK6506>

Бас редакторы – главный редактор

Бегентаев М. М.
д.э.н., профессор

Заместитель главного редактора
Ответственный секретарь

Гребнев Л. С., *д.э.н., профессор*
Кофтанюк Н. В., *доктор PhD, доцент*

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Никифорова Е. В.,
Половинко В. С.,
Алмаз Толымбек,
Мукина Г. С.,
Алтайбаева Ж. К.,
Шокубаева З. Ж.

д.э.н., профессор (Россия);
д.э.н., профессор (Россия);
доктор PhD, профессор (США);
доктор PhD, доцент;
д.э.н., доцент;
(технический редактор).

За достоверность материалов и рекламы ответственность несут авторы и рекламодатели
Редакция оставляет за собой право на отклонение материалов
При использовании материалов журнала ссылка на «Вестник Торайгыров университета» обязательна

***А. А. Нурғалиева¹, А. Е. Мажитова², А. Н. Бейсембина³,
Г. К. Кенжетаетаева⁴, С. А. Нурмагамбетова⁵**

^{1,2,3,4,5}Торайғыров университеті,
Қазақстан Республикасы, Павлодар қ.

АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚТЫ ДАМУДА ИНВЕСТИЦИЯ КӨЛЕМІН КӨБЕЙТУ АРҚЫЛЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ МЕХАНИЗМДІ ЕНГІЗУ ЖОЛДАРЫ

Мақалада ауыл шаруашылығы саласының әлеуметтік-экономикалық дамудағы рөлі айқындалған әлем елдерінің жүйесі. Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіп кешенінің даму деңгейін талдау нәтижелерін қамтиды. Зерттелетін кешеннің дамуына кедергі келтіретін негізгі мәселелер айқындалып, проблемаларды шешу және ауыл шаруашылығы тауар өндірушілерінің жағдайын жақсарту бағыттары ұсынылды. Агроқұрылымдардың инновациялық қызметінің негізгі базалық бағыттарына және оның нәтижелік аспектілеріне ерекше назар аударылады, Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылығының дамуына әлемдік тенденцияларға қатысты салыстырмалы бағалау жүргізілді.

Негізгі капиталға инвестициялар аграрлық өндірістің тиімділігін арттыруға бағытталған инновациялық механизмді енгізуге мүмкіндік береді.

Аграрлық салаға инновацияларды кеңінен енгізуге қарсы болған проблемаларды бірнеше блокқа топтауға болады

Осыған байланысты агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін техникалық жабдықтау мен ауылшаруашылық машина жасауды дамытудың басым бағыттары толықтай қарастырылды.

Сонымен қатар экономиканың іргелес салаларды дамыту қажет, атап айтқанда, минералдық тыңайтқыштар, өсімдіктерді қорғаудың химиялық құралдарын, ветеринарлық препараттар өндірісі, диагностикалар, ауылшаруашылығы техникасы, оларға және отандық өндіруші кәсіпорындарға мемлекеттік қолдау көрсету, ауылшаруашылығы тауар өндірушілеріне ауылшаруашылығы

техникасы мен жабдық лизингі бойынша сыйақы мөлшерлесін демеуқаржыландыру.

Кілтті сөздер: Агроқұрылымдардың инновациялық қызметі, агроонеркәсіптік кешен субъектілері, ауыл шаруашылығы саласы, ауылшаруашылық машина жасау, аграрлық сектор шаруашылығы, әлеуметтік-экономикалық дамуы.

Кіріспе

Бәсекеге қабілетті өндірісті дамыту және Қазақстан халқын тамақ өнімдерімен қамтамасыз ету үшін ауылшаруашылығының негізгі капиталына инвестиция көлемін көбейту арқылы инновациялық механизмді енгізу қажет, атап айтқанда:

- прогрессивтік ресурс сақтаушы технологияларды енгізуге мүмкіндік беретін жоғары өнімді ауылшаруашылығы техникасын сатып алу;
- мал шаруашылығы кешендерін салу;
- технологиялық жабдық пен арнайы техниканы сатып алу.

Аграрлық салаға инновацияларды кеңінен енгізуге қарсы болған проблемаларды бірнеше блокқа топтауға болады. Ұйымдық-құқықтық проблемалар инновациялық саясатты реттеуші қолданыстағы нормативтік-құқықтық негіздің болмауымен шарттасады. ҚР «Инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау туралы» Заңы инновациялық қызмет мәселелерін реттеуші негізгі құқықтық экономикалық және ұйымдастырушылық ережелерден тұрады

ҚР-да инновациялық қызметті қолдау инновациялық әлуетті дамытуға, жалпы ішкі өнім құрылымында жоғары технологиялы өнім үлесін арттыру, Қазақстан Республикасы экономикасының ғылымды көп қажет ететін технологияларды енгізу мен пайдалануға негізделген инновациялық даму жолына көшуге жәрдемдесуге бағытталған. Ол инновациялық қызметті жүзеге асыру, инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау алу кезінде инновациялық қызмет субъектілерінің теңдігін қамтамасыз ету, инновациялық қызмет субъектілерінің тұрақты өзара әрекетін қамтамасыз ететін кешенділік пен жүйелілік шаралары кезінде ұлттық мүдделерді сақтау жолымен жүзеге асырылады [1].

2016–2020 жж. аграрлық өндірісті дамытуға барлығы 904 млрд теңге инвестиция салында, соның ішінде ауылшаруашылығы техникасын сатып алуға – 744 млрд теңге (82,3 %), мал шаруашылығы объектілерін салуға – 150 млрд теңге (16,7 %) (19-кесте). Есеп көрсеткендей, ауылшаруашылығы өндірісінің тиімді жұмыс істеуі үшін 35 мың трактор, 15 мың астық комбайнының, 3 мың егу кешенін, 1,9 мың дестелегіш сатып алу қажет.

Материалдар мен тәсілдер

Қаржыландырудың негізгі көздері ауылшаруашылығы өндірушілерінің меншікті қаражаты және лизинг (қарыз қаражат) болып табылады. Барлығы, болжам есептеулер арқылы өсімдік шаруашылығындағы инвестициялар көлемі жалпы көлемнің 684 млрд теңге (75,6 %), малшаруашылығында – 220 млрд теңге (24,4 %) құрайды.

Тұтастай алғанда, Қазақстанның барлық шаруашылық ету субъектілері бойынша ауылшаруашылығындағы инвестицияның жалпы көлеміндегі меншікті қаражаттың үлес салмағы 48,6 % құрайды, ауылшаруашылығы техникасын сатып алудағы меншікті қаражаттың үлес салмағы – 49 %. Негізгі капиталға инвестициялар аграрлық өндірістің тиімділігін арттыруға бағытталған инновациялық механизмді енгізуге мүмкіндік береді. Осылайша, ҚР АШМ болжамдары бойынша ауылшаруашылығы өнімін, ең алдымен, мақта-шикізатын өндіруге тамшылы тазарту пайдалану алаңы 2000-нан 4000 га дейін ұлғайтылды. Бұл егістікті пайдалану тиімділігін арттыруға ықпал етеді: ауылшаруашылығы дақылдарының өнімділігі артады және өнім өндіруге шығындар төмендейді.

Кесте 1 – 2016–2020 жж. Қазақстан Республикасының аграрлық өндірісінің инновациялық дамуын ескерумен инвестиция көлемін болжау

Негізгі құралдар	Техника мен жабдық бірлігінің бағасы, млн тңг	Техника мен жабдық, өндірістік құрылыс саны, бірлік	Инвестиция көлемі, млн теңге		
			Барлығы	Соның ішінде	
				Меншікті қаражат	Лизинг
Ауылшаруашылығы техникасы					
Тракторлар	5,9	435000	206500	101900	104600
Астық комбайндары	18,3	150000	274500	131760	142740
Егу кешендері	50,2	3000	150600	72290	78310
Дестелегіштер	0,7	1900	1330	638	692
Басқа техника			111500	53520	57980
Жиыны			744430	360108	384322
Құрылыс					
Сүт-тауар фермасы	1823	20	36460	17500	18960
Бордақлау алаңдары	1694	25	42350	19060	24190
Құс фабрикалары	2699	10	26990	12145	14845

Қолданыстағы құс фабрикалары желісін құру және дамыту	590	10	5903	2656	3247
Мал соятын цехтар	46	45	2070	930	1140
Ет комбинаттары	1018	8	2144	3664	4480
Етті қайта өңдеу кешендері	1345	8	10760	4840	5920
Етті қайта өңдеу цехтары	41	60	2460	1100	1360
Шұжық цехы	85	45	3825	1870	1955
Шошқа кешендері	1350	4	5400	2430	2970
Шаруашылық-репродукт	1200	4	4800	2160	2640
Жүн өндіру және қайта өңдеу			1200	68869	696
Малшаруашылығы бойынша жиыны		15	150362	52749	81493
Жылыжайлар және жылыжай кешендері	407	10	6110	3055	3055
Көкөніс сақтау орны	148		1480	740	740
Тамшылы тазарту			2073	870	123
Жиыны			9663	4665	4998
Барлығы			904455	433642	470813

Тамшылы тазарту 5–10-нан 1,5–4 мың м³ дейін суармалы суды тұтынууды азайтуға көмектеседі, минералдық тыңайтқыштарды үнемдеуді, ауылшаруашылы техникасы және жанар-жағар май материалдары бойынша шығындарды 2 есеге азайтады.

Күздік пішенді өндіру кезінде ресурс сақтаушы тұрақты бораздалау (тазарту) технологиясын енгізу дәстүрлімен салыстырғанда өнімді

2 ц арттыруға көмектеседі, астықтың өзіндік құны 18,9 % төмендейді. Боғараға егу кезінде (егіс алдындағы дискілеу) дәстүрлі технологиялармен салыстырғанда өнімділік 3 ц артады, ал өзіндік құн 12,7 % төмендейді, мақта сәйкесінше 5 ц және өзіндік құны – 11,3 %. Ауылдық тауар өндірушілердің машина-трактор паркін жаңғырту өте қанағаттандырмайды. Астық жинау, жем-шөп жинау және басқа техникаға маусымдық жүктеме нормативтіктен 2,5–3 есеге артады. Осының салдарынан шаруашылық егіс

алқаптарын қысқартады, қарапайым төмен пайдалы технологияға көшеді, бұл өнімділіктің төмендеуіне және ауылшаруашылығы өнімінің шығынына әкеледі. Мұндай жағдайдың негізгі себебі ауылдық тауар өндірушілерде жаңа техниканы сатып алуға ақшалай ресурстың жоқтығынан болып табылады. Жыл сайын жағдай өнеркәсіптік және ауылшаруашылығы өніміне бағаның 7 есеге дейін өсуі салдарынан қиындай түседі.

Осыған байланысты агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін техникалық жабдықтау мен ауылшаруашылық машина жасауды дамытудың басым бағыттары:

- ТМД елдерінің машина жасау кәсіпорындарымен бірлесіп шынжырлы және дөңгелекті тракторлар, астық жинау және жем-шөп жинау комбайндарын өндіруді ұйымдастыру;

- ауылшаруашылығы дақылдарын егу мен жинау үшін дымқыл ресурсты сақтаушы технологиялар жүйесінде топырақ қорғаушы машиналар кешені өндірісін әзірлеу және ұйымдастыру;

- мал шаруашылығын қажетті энергетикалық құралдармен және технологиялық үрдістерді механикаландыру үшін машиналармен техникалық жабдықтау және әзірлеу;

- ауылшаруашылығы өнімін өндіру мен қайта өңдеу үшін жоғары технологиялы машиналар, жабдықтар мен қосалқы бөлшектер өндіруді әзірлеу мен ұйымдастыру [2].

Нәтижелер мен пікірталас

Саланы техникалық қайта жабдықтаудың перспективтік бағыттарының бірі ауылшаруашылығы техникасы, машиналар мен жабдықтар, ауылшаруашылығы жануарлары лизингі болуы тиіс. Лизинг артықшылықтарына жататындар:

- коммерциялықпен салыстырғанда несиелеудің анағұрлым тиімді шарттары (қарыз пайызы төмен, қосымша техникалық қызмет көрсету, қайта несиелеу мүмкіндігі);

- келісіммен қамтамасыз етуде өздігінен жабдықтау қызмет атқарады;

- лизингтік келісім қарызға қарағанда анағұрлым икемді (төлемдер ай сайын, тоқсан сайын т.б. болуы мүмкін);

- жабдықтың ескіру қаупі тұтастай өзінің жабдықтар паркін үнемі жаңғырту мүмкіндігіне ие лизинг берушіге тиесілі;

- лизинг арқасында уақытша босатылған ақшаны лизинг алушы басқа мақсаттарға қолдана алады;

- салық заңнамасы лизинг берушіге салық салығын төмендетуге мүмкіндік береді.

Астық жинау комбайндары мен тракторларды оңтайлы уақытта сатып алу агротехникалық жұмыстар жүргізуге және тұтастай ғылыми негізделген технологияларды енгізуге, ауылшаруашылығы өндірісінің тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Мүлікті лизинг алушыға қаржы лизингіне беру келесі талаптарға жауап беруі тиіс: шарт кезеңі бойына тіркелген баға бойынша анықталады; қаржы лизингінің мерзімі қаржы лизингі бойынша берілетін мүлік қызметінің 80 % артпауы керек; лизингтік төлемдердің ағындағы (дисконтталған) құны лизингтің барлық мерзімі ішінде мүлік құнының 90 % артық болмауы тиіс.

Сонымен қатар 3 жыл ішінде көкөніс сақтау желісін (жалпы сыйымдылығы шамамен 75 мың т) жасау жоспарлануда, оның қуаттылығы оларға деген қажеттілікті 26 % төмендетуге мүмкіндік береді.

Биязы жүнді қой басын көбейту және олардың үлес салмағын 2020 жылы 35 % дейін (қазіргісі 26 %) жеткізу жоспарлануда [3].

Инвестициялық қызметтің негізгі бағыттары:

- ауылшаруашылық машина жасау (ауылшаруашылығы техникасын шығаруды көбейту, тракторлар мен аспалы жабдықтар өндірісін ұйымдастыру). Елдің ірі облыстарында ауылшаруашылығы техникасын іске асыру мен қызмет көрсету бойынша сауда сервистік орталық желілерін құру.

- агроөнеркәсіптік кешенде кем дегенде 20 ірі жобаны іске асыру (малшаруашылығы кешендері, құс фабрикалары, жылыжайлар, сүт-тауар фирмалары, ет комбинаттары, нан-бөлке өнімдерін өндіру зауыты, сұрыптық тұқымдық мақта материалын шығару зауыты).

- аграрлық салаға ірі ауқымды инвестициялар тарту үшін жағдайлар жасау және мемлекеттің қаржы институттарымен өзара байланысты жалғастыру.

Қорытынды

Жоғарыда берілген мағлұматтарды түйіндей келе төмендегідей қорытынды жасауға болады, сонымен қатар экономиканың іргелес салаларды дамыту қажет, атап айтқанда, минералдық тыңайтқыштар, өсімдіктерді қорғаудың химиялық құралдарын, ветеринарлық препараттар өндірісі, диагностикалар, ауылшаруашылығы техникасы, оларға және отандық өндіруші кәсіпорындарға мемлекеттік қолдау көрсету, ауылшаруашылығы тауар өндірушілеріне ауылшаруашылығы техникасы мен жабдық лизингі бойынша сыйақы мөлшерлесін демеу қаржыландыру.

- инвестицияны ынталандыру (агроөнеркәсіптік кешенді демеу қаржыландыруды жалғастыру: агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін несиелеу және ауылшаруашылығы техникасы және жабдықпен қамтамасыз ету кезінде пайыздық мөлшерлемені арзандату; тұқым шаруашылығын

дамыту; мал шаруашылығы өнімділігі мен өнім сапасын арттыру; өсімдік шаруашылығы өнімділігі мен өнім сапасын арттыру, басым дақылдарды өндіруді демеуқаржыландыру жолымен жанар-жағар май материалдары мен көктемгі-дала және жинау жұмыстарын жүргізуге қажетті басқа туар-материалдық құндылықтарды құнын арзандату; отандық ауылшаруашылығы туар өндірушілеріне тыңайтқыштар (органикалықты қоспағанда) құнын арзандату; ауылшаруашылығы тауар өндірушілеріне ауылшаруашылығы дақылдарын отандық өндірушілермен өндірілген гербицидтермен өңдеуге шығындарды арзандату; ауылшаруашылығы өнімі өндірісі мен нарығын басқару жүйелерін дамыту; асыл тұқымды мал шаруашылығын дамыту).

Ауылшаруашылығы тауар өндірушілерін қолдау да жеңілдік несиелеу және микронесиелеу, ауылшаруашылығы техникасы, арнайы техника және технологиялық жабдық лизингін дамыту, агроөнеркәсіптік кешенде сақтандыру жүйесін дамыту, ақпараттық-маркетингтік қамтамасыз ету, мемлекеттік сатып алуларда қазақстандық ұстау үлесін көбейту арқылы кеңейтілуі тиіс.

ПАЙДАЛАНҒАН ДЕРЕКТЕР ТІЗІМІ

1 Государственная агропродовольственная программа Республики Казахстан на 2003–2005 годы // Правительственный бюллетень. – № 3 (3). – сентябрь-октябрь. – Астана, 2002. – 495 с.

2 **Доцанова, А. И.** Қазақстан аграрлық секторындағы мемлекеттік реттеу // Аграрлық нарық проблемалары. – 2019. – № 1. – 180 с.

3 **Нұрғалиева, А. А., Мусина, А. Ж., Нұрғалиев, Е. А.** Ауыл шаруашылығындағы өндірістік кәсіпкерліктің ерекшеліктері // Аграрлық нарық проблемалары. – 2019. – № 2. – 230 с.

4 **Зубарева, Ю. В., Пилипенко, Л. М.** Проблемы ведения агробизнеса и направления их решения // Фундаментальные исследования. – 2016. – № 12(4). – С. 858–862.

5 **Молдашев, А. Б.** АПК Казахстана: проблемы развития и поиск их решения // Проблемы агорынка. – 2016. – № 3 (июль-сентябрь). – С. 7–13.

6 **Ермолаева, С. Г.** Рынок труда: учеб. пособие. – Екатеринбург: Уральский университет, 2015. – 108 с. [Электронный ресурс]. – URL: <http://clar.urfu.ru/bitstream/10995/30847/1/978-5-7996-1393-8.pdf>.

7 **Радхакришна, А., Сатя Раю Р. А.** Студы он Тхе Еффецт оф Хуман Ресоурце Девелопмент Он Емплоымент Релатионс // ИУП Ёурнал оф Манагемент Ресерч. Бусинесс Соурце ЦомпLETE, 2015. – С. 156–167.

8 **Коваленко, Н. Я.** Экономика сельского хозяйства : Учебник. – М. : Юрайт, 2018. – 406 с.

9 Статистический сборник «Сельское, лесное и рыбное хозяйство в Республике Казахстан за 2014–2018 годы». – Нур-Султан : Комитет по статистике МНЭ РК, 2019. – 207 с.

10 **Абакарова, Р. Ш.** Регулирование сельского хозяйства. Положительные стороны зарубежного опыта // Вестник ИрГТУ. – 2015. – № 1(96). – С. 129–132.

REFERENCES

1 Gosudarstvennaja agroproduktivnaja programma Respublik Kazakhstan na 2003–2005 gody : Pravitel'stvennyj bjulleten [State Agro-Food Program of the Republic of Kazakhstan for 2003–2005 : Government Bulletin] [Text]. – № 3 (3). – Sentjabr'-oktjabr'. – Astana, 2002. – 495 p.

2 **Doshhanova, A. I.** Kazakistan agrarlyk sektoryndagy memleketik retteu [State regulation in the agrarian sector of Kazakhstan] // Agrarlyk naryk problemalary [Problems of the agrarian market] [Text]. – 2019. – № 1 – 180 p.

3 **Nurgaliev, A. A., Musina, A. Zh., Nurgaliev E. A.** Auyly şaruşaşylyğyndağy öndiristik kâsiperliktiñ erekşelikleri // [Features of industrial entrepreneurship in agriculture] Agrarlyq naryq problemalary [Problems of the agricultural market] [Text]. – 2019. – № 2. – 230 p.

4 **Zubareva, Ju. V., Pilipenko, L. M.** Problemy vedenija agrobiznesa i napravljenija ih reshenija // [Problems of agribusiness management and their management // Fundamental'nye issledovanija] [Text]. – 2016. – № 12(4). – P. 858–862.

5 **Moldashev, A. B.** APK Kazahstana : problemy razvitija i poisk ih reshenija // Problemy agrorynka [APK Kazakhstan: development problems and search for their solution] // Problemy agrorynka [Text]. – 2016. – № 3 (ijul'-sentjabr'). – P. 7–13.

6 **Ermolaeva, S. G.** Rynok truda: ucheb. Posobie [Labor market: ucheb. posobie.] [Text]. Ekaterinburg: Ural'skij universitet, 2015. – 108 p. [Jelektronnyj resurs]. – URL: <http://http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/30847/1/978-5-7996-1393-8.pdf>.

7 **Radhakrishna, A., Satja, Raju R. A.** Study on The Effect of Human Resource Development On Employment Relations // IUP Journal of Management Research. Business Source Complete, 2015 [Studere de Effectu Humani Resource Development On Employment Relations // IUP Acta Management Research. Negotium Source Complete, 2015] [Text] – P. 156–167

8 **Kovalenko, N. Ja.** Jekonomika sel'skogo hozjajstva : Uchebnik / pod red [Agricultural Economics : Textbook / ed.] [Text]. – Moscow : Jurajt, 2018. – 406 p.

9 Statisticheskij sbornik «Sel'skoe, lesnoe i rybnoe hozjajstvo v Respublike Kazahstan za 2014–2018 gody» [Statistical compilation “Agriculture, forestry and fisheries in the Republic of Kazakhstan for 2014-2018”] [Text]. – Nur-Sultan: Komitet po statistike MNJe RK, 2019. – 207 p.

10 **Abakarova, R. Sh.** Regulirovanie sel'skogo hozjajstva. Polozhitel'nye storony zarubezhnogo opyta [Regulirovanie sel'skogo hozjajstva. Polozhitel'nye storony zarubezhnogo opyta] // Vestnik IrGTU [Text]. – 2015. – № 1(96). – P. 129–132.

Материал 13.09.21 баспаға түсті.

*А. А. Нурғалиева¹, А. Е. Мажитова², А. Н. Бейсембина³,

Г. К. Кенжетәева⁴, С. А. Нурмагамбетова⁵

^{1,2,3,4,5}Торайғыров университет,

Республика Казахстан, г. Павлодар

Материал поступил в редакцию 13.09.21.

РАЗВИТИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА

В статье определяется роль сельского хозяйства в социально-экономическом развитии мировой системы. Включает результаты анализа уровня развития агропромышленного комплекса Республики Казахстан. Выявлены основные проблемы, сдерживающие развитие исследовательского комплекса, предложены направления решения проблем и улучшения положения сельхозпроизводителей. Особое внимание уделено основным направлениям инновационной деятельности сельскохозяйственных структур и ее эффективным аспектам, дана сравнительная оценка мировых тенденций развития сельского хозяйства Республики Казахстан.

Инвестиции в основной капитал позволяют внедрить инновационный механизм, направленный на повышение эффективности сельскохозяйственного производства. Проблемы, препятствующие повсеместному внедрению инноваций в аграрном секторе, можно сгруппировать в несколько блоков. В связи с этим подробно рассмотрены приоритеты развития техники и агротехники агропромышленного комплекса. Также необходимо развитие смежных

секторов экономики, в частности, производство минеральных удобрений, химикатов для защиты растений, ветеринарных препаратов, диагностики, сельхозтехники, государственная поддержка их и отечественных производителей, субсидирование процентных ставок по лизингу сельхозтехники и оборудования сельхозпроизводителям.

Ключевые слова: Инновационная деятельность аграрных структур, субъекты агропромышленного комплекса, агропромышленный комплекс, агротехника, агропромышленный комплекс, социально-экономическое развитие.

*A. A. Nurgalieva¹, A. E. Mazhitova², A. N. Beisembina³,

G. K. Kenzhetaeva⁴, S. A. Nurmagambetova⁵

^{1,2,3,4,5}Toraighyrov University,

Republic of Kazakhstan, Pavlodar.

Material received on 13.09.21.

DEVELOPMENT OF COMPETITIVE AGRICULTURAL PRODUCTION

The article defines the role of agriculture in the socio-economic development of the world system. Includes the results of the analysis of the level of development of the agro-industrial complex of the Republic of Kazakhstan. The main issues hindering the development of the research complex were identified, the directions for solving problems and improving the situation of agricultural producers were proposed. Particular attention is paid to the main basic directions of innovative activities of agricultural structures and its effective aspects, a comparative assessment of global trends in the development of agriculture of the Republic of Kazakhstan. Fixed capital investment will allow introducing an innovative mechanism aimed at increasing the efficiency of agricultural production.

The problems that oppose the widespread introduction of innovations in the agricultural sector can be grouped into several blocks. In this regard, the priorities for the development of technical equipment and agricultural engineering of the agro-industrial complex were considered in detail. It is also necessary to develop related sectors of the economy, in particular, the production of mineral fertilizers, plant protection chemicals, veterinary drugs, diagnostics, agricultural machinery, state support for them and

domestic producers, subsidizing interest rates on agricultural machinery and equipment leasing to agricultural producers.

Keywords: Innovative activity of agrarian structure, subjects of agro-industrial complex, agro-industrial complex, agrotechnics, agro-industrial complex, socio-economic development.

Теруге 13.09.2021 ж. жіберілді. Басуға 27.09.2021 ж. қол қойылды.

Электронды баспа

1,30 Мб RAM

Шартты баспа табағы 8,2.

Таралымы 300 дана. Бағасы келісім бойынша.

Компьютерде беттеген А. К. Темиргалинова

Корректор: А. Р. Омарова

Тапсырыс № 3899

Сдано в набор 13.09.2021 г. Подписано в печать 27.09.2021 г.

Электронное издание

1,30 Мб RAM

Усл.п.л. 8,2. Тираж 300 экз. Цена договорная.

Компьютерная верстка А. К. Темиргалинова

Корректор: А. Р. Омарова

Заказ № 3899

«Toraighyrov University» баспасынан басылып шығарылған

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

«Toraighyrov University» баспасы

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

8 (7182) 67-36-69

e-mail: kereku@tou.edu.kz

www.vestnik.tou.edu.kz